

**THE ORKHON INSCRIPTIONS AND
MASLOW: MOTIVATION**

Orhun Abideleri ve Maslow: Motivasyon

Zekerya BATUR¹

Abstract

Cultural values come at the head of the most important factors that separate one society from another. These values are classified as material and sentimental values. Individuals living in a society allocate themselves within the framework created by such values. Every individual achieves a feeling of belonging, responsibility, respect, love, success and feeling secure through these values. It is believed that use of national and cultural artwork bringing the past to the future will bear values in terms of creating awareness. Nowadays, cultural values are placed on extremely slippery surfaces, and it is never known when and where these surfaces will move. In this regard, utilization of cultural wealth and factors in place and in time has become inescapable. Perception and transition properties of such concepts as state, motherland, nation, feeling of belonging, compassion, safety, war and peace among cultural values are seen as a subject worth of attention in terms of being remembered in the past and creating awareness in the future. Use of distinguished examples when transferring both global and national values especially in the field of education and learning will prepare the environment for creation of more effective motivation in the education and learning environment. In this regard, transfer of artwork bearing national values to the learning environments is important in terms of creating awareness. This study is a qualitative research and was conducted based on document examination. Data of the study was acquired by screening of Muharrem Ergin's work titled Orhun Abideleri. During the screening, motivation related sentences that could be used in education were selected. Sentences were examined and evaluated in terms of motivation factors.

Keywords: *Culture, Maslow, education, Orkhon Inscriptions, motivation.*

Özet

Bir toplumu diğer toplumlardan ayıran en önemli unsurların başında kültürel değerler gelmektedir. Bunlar maddi ve manevi değerler olarak sınıflandırılmaktadır. Toplumda yaşayan bireyler bu değerlerin çizdiği çerçeve içerisinde kendilerine yer bulmaktadır. Her birey bu değerler aracılığıyla ait olma duygusu, sorumluluk duyma, saygı duyma, sevilme, başarılı olma ve kendini güvende hissetme duygusunu kazanmaktadır. Bu özellikleriyle geçmişte taşıyan milli ve kültürel eserlerin kullanılması farkındalık oluşturulması açısından önem taşıyacağına inanılmaktadır. Günümüz toplumlarında kültürel değerler son derece kaygan zeminlere oturtulmuş, bu zeminlerin ne zaman ve nereye doğru hareket edeceği kestirilememektedir. Bu bağlamda kültürel zenginliklerin ve unsurlarının yerinde ve zamanında kullanılması kaçınılmaz bir hale gelmiştir. Kültürel değerlerde yer alan devlet, vatan, millet, aidiyet duygusu, merhamet, güvence, savaş ve barış gibi kavramların algılanış ve aktarılma nitelikleri geçmiş için hatırlanma, gelecek içinse farkındalık oluşturması açısından dikkate değer bir konu olarak görülmektedir. Özellikle eğitim ve öğretim ortamında hem evrensel hem de milli değerleri aktarırken seçkin örneklerin kullanılması eğitim ve öğretimde daha etkili bir motivasyonun sağlanmasına ortam hazırlanmış olacaktır. Bu anlamda milli değerler taşıyan eserlerin öğretim ortamlarına taşınması farkındalık oluşturması açısından önem taşımaktadır. Bu çalışma nitel bir araştırma olup doküman incelemesine dayalı olarak yapılmıştır. Çalışmanın verileri Muharrem Ergin'in Orhun Abideleri adlı eserinin taranması sonucu elde edilmiştir. Tarama sırasında eğitimde kullanılabilecek motivasyon içerikli cümleler seçilmiştir. Cümleler incelenerek motivasyon unsurları açısından değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Kültür, Maslow, eğitim, Orhun Abideleri, motivasyon.*

¹ Doç. Dr., Uşak Üniversitesi, e-posta: zekeryabatur9@gmail.com

GİRİŞ

Toplumunu oluşturan temel unsurların başında kültürel değerler gelmektedir (Robert, Klinger and Joseph, 1964; Çavdarıcı, 2002; Şahin, 2005; Yazıcı, 2006). Toplum, kalımsal kodlarını kültür aracılığıyla kendilerinden sonraki nesillere aktarmaktadır (Öze, 2014; Kanter, 2015). Bu aracılığı ise dil sağlamaktadır (Tosun, 2005). Dil, toplumla kültürün birlikte yürümesini sağlayan harç görevini görmektedir. Bu bağlamda kültür ne toplumdaki ne de dilden ayrı olarak düşünülemez. Kültür, toplumu sürekli canlı tutan ve sürekliliğini sağlayan canlı bir varlıktır (Mürtezaoğlu, 2012). Bu canlı varlık maddi ve manevi nitelikler taşımaktadır. Maddi nitelikler toplum tarafından tarih boyunca ortaya konulmuş cami, medrese, saray, köprü, çeşme, kemer, süs eşyaları gibi birçok şey sayılabilmektedir. Bu varlıklar, toplumun hangi dönemde nerede yaşadığı ve nerelerde hüküm sürdüdüğünü gösteren kanıtlar olarak görülmektedir. Günümüzde de Orta Asya'da bulunan dikili taşlar Türk varlığının o sahada yaşadığını göstermektedir (Alyılmaz, 2013; Turan, 2011). Bu sahada bulunan Orhun Abideleri'nin taşıdığı değer birçok araştırmacının dikkatini çekmiştir (Çelikel, 2007; Orhan vd, 2012; Üstün, 2010; Aksan, 1991; Mert vd., 2009; Çağırın, 2012; Aydın ve Güner, 2007; Ayan, 2015; Adıyaman, 2015; Temel, 2011). Bu taşlar Türk toplum ve kültürünün tarihi abideleri olarak görülmektedir. O dönemde yaşanan toplumsal ve siyasi olayların boyutlarını dile getiren abideler sadece birer mezar taşı olarak değerlendirilmemektedir. Bu abidelerde o dönemin toplumsal ve siyasi sorunların olağanüstü bir dille anlatıldığı görülmektedir. Bu dili kullananlar o dönemin devlet adamlarıdır. Devlet adamları halkı sürekli tetikte tutmak için abidelere üst düzeyde bir dili adeta işleyerek etkileyici bir üslup ile ifade etmişlerdir. Devlet adamlarının bu duyarlılığı çağdaş yönelimler için birçok malzemeyi de sağlamış olmaktadır. Bu malzeme ise abidelerde kullanılan motivasyon araçlarıdır. Motivasyon, bireye eyleme geçme ve bir doğrultuda harekete geçirmeyi sağlamaktadır (Vatansever Bayraktar, 2015). Birey bu sayede hem iç hem de dış motivasyona kavuşabilmektedir. Abidelerde hem iç hem de dış motivasyonun önemsendiği görülmektedir. Çünkü devlet adamları halkın hem maddi hem de manevi unsurlarına sahip olunamadığı zaman nelerin olabileceğine dikkat çektiği görülmektedir. Abidelerde motivasyon için en önemli unsurun ihtiyaçlara cevap verme olduğu göze çarpmaktadır. Motivasyonla ilgili birçok teori ortaya atılmış, bu teoriler arasında ihtiyacı önceleyen teori ise Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi olduğu görülmektedir (Maslow, 1970). Motivasyon oluşumu, bireyin ihtiyacına göre değişebilmektedir. Bu nedenle motivasyonun çeşitleri bulunmaktadır. Bunlar İç, fizyolojik, sosyal ve psikolojik motivlerdir. Bu bağlamda Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi dikkate alındığında motivasyonu sağlayan unsurlar şu şekilde sıralanabilir:

1. *Fizyolojik İhtiyaçlar*
2. *Güvenlik İhtiyaçları*
3. *Ait Olma ve Sevgi İhtiyaçları*
4. *Değer İhtiyaçları*
5. *Kendini Gerçekleştirme İhtiyaçları*

Belirtilen motivasyon unsurlarının tamamı kültürel unsurlardan yararlanılarak verilebilir. İnsanların geçmişleri onların kendilerine olan özgüvenlerini olumlu ya da olumsuz bir şekilde etkilemesi mümkün olabilmektedir. Dünyanın birçok yerinde örnek alınan bir milletin hangi motivasyon tekniklerini kullanarak yüzyıllar boyunca başarılı olduğunu yeni neslin haberdar olması gerekmektedir. Savaş sırasında kullanılan stratejiler ne kadar önemliyse büyük orduları düşmana ya da cepheye sevk etmek de o kadar önem taşımaktadır. Bu bağlamda Orhun Abidelerinin eğitim öğretim ortamına motivasyon açısından zengin bir malzeme sunacağı düşünülmektedir. Eğitimde kültürel

değerleri kullanarak daha anlamlı güdülenmenin olacağından şüphe yoktur. Özellikle öğrencileri yaşam konusunda bilinçlendirirken atalarının kullandıkları ve yaşadıkları olayları günümüze aktararak vermek, onların dil, tarih ve kültürlerini özümsemelerine ve özdeşim kurmalarına yardımcı olacağı düşünülmektedir. Bu anlamda Orhun Abidelerinde yer alan edebi ve veciz değerindeki her bir sözü öğrencilerin sevilerine göre kullanarak öğrencilerin motivasyonları daha kolay sağlanabilir.

YÖNTEM

Bu çalışma tarama modelinde olup doküman incelenerek yapılmıştır. Tarama modeli, var olan bir olgu ya da olayı olduğu gibi betimlemeyi hedeflemektedir (Karasar, 2000). Çalışmanın verileri Muharrem Ergin'in Orhun Abideleri adlı eseri incelenerek elde edilmiştir. İnceleme sırasında motivasyon unsurlarına örnek olabilecek cümleler seçilmiş ve değerlendirmeye alınmıştır.

MOTİVE EDİCİ ÖRNEKLER

1. Fizyolojik İhtiyaçlar

Bireyin yaşamını sürdürmesi ve ihtiyaçlarını karşılaması onun başarılı olmasında etkili olmaktadır (Tay and Diener, 2011; Ercoşkun ve Nalçacı, 2005; Gürpınar, 2013). Birey temel ihtiyaçlarını karşıladıkça bireyin öğrenme isteği de artabilmektedir (Hassoun, 2008). Buna bağlı olarak bireyin yaşama yönelik duyuş ve düşünüş şekli de değişebilmektedir. Bireyin olumlu düşünme ve kendini gerçekleştirme de aynı zamanda fizyolojik ihtiyaçların giderilmesine bağlıdır. Abidelerde de toplumun ihtiyaçlarının nasıl giderildiği ve bir araya getirildiği çarpıcı bir dille ifade edilmektedir.

...Kağan oturup, aç, fakir milleti hep toplattım. Fakir milleti zengin kıldım. Az milleti çok kıldım. Yoksa bu sözümde yalan var mı?(s.13).

Yönetim olarak güçlü olduklarını ve perişan bir halde olan milletin ihtiyaçlarının giderildiği belirtilmiş, güçlü bir ifade ile ikna edilmiştir.

Çin milletinin sözü tatlı, ipek kumaşı yumuşak imiş. Tatlı sözle, yumuşak ipek kumaşla aldatıp uzak milleti öylece yaklaştırmış. Yaklaştırp, konduktan sonra, kötü şeyleri o zaman düşünürmüş. Varlıklı, zengin millet üzerine oturdum. İşte aşsız, dışta donsuz; düşkün, perişan milletin üzerine oturdum...Türk milleti için gece uyumadım, gündüz oturdum (s.27).

Toplumun motivasyonu örneklerle ortaya konulmuş ve düşmanın oyunları kanıtlanmaya çalışılmaktadır. Toplumun zayıf yönlerinin kullanılarak bu zayıf yönlerinden olan fizyolojik ihtiyaçlar aracılığıyla milletin yok edilmek istendiği sıklıkla dile getirilmiştir. Yöneticilerin toplumun ihtiyaçlarını karşılamak için kendi yaşamlarından ödün verdikleri görülmektedir.

...Çıplak milleti elbiseli, fakir milleti zengin kıldım...(s.18).

...Türk Bilge Kağanı Türk milletini, Oğuz milletini besleyip oturuyor (s.43).

Abidelerde devletin toplumun fizyolojik ihtiyaçlarını giderdiği ve kötü bir durumdan iyi duruma getirdiği anlatılmıştır. Birçok örnekte bu durum vurgulanmıştır. Fizyolojik ihtiyaçları karşılanan bir toplumun devletine olan güveni ve motivasyonu da artacağı şüphesizdir.

2. Güvenlik İhtiyaçları

Bireyin yaşamına göre farklı güvenlik kaygıları ortaya çıkmaktadır (McGregor, 2010). Çocukken anne ve babaya duyulan güven, çevreye katılınca çevreye karşı duyulan güven, okula başlayınca okula duyulan güven ve en önemlisi de kendini tanıyınca kendine duyulan güven duygusu yaşamın her aşamasında etkili olmaktadır (Gürses ve Kılavuz, 2011). Bireyin fizyolojik ihtiyaçları karşılandıktan sonra yaşam dengesi oluşmaya başlamaktadır (Güler, 2004). Güvenli bir ortamda yaşamını sürdüren ve gelecekte kaygı duymayan bireylerin olması sağlıklı bir toplumun var olmasına ön ayak olunur.

....

Bu sözümü iyice işit, adamakıllı dinle: Doğuda gün doğusuna, güneyde gün ortasına, batıda gün batısına, kuzeyde gece ortasına kadar, onun içindeki milleti hep bana tabidir. Bunca milleti hep düzene soktum. O şimdi kötü değildir. Türk kağanı Ötüken ormanında otursa ilde sıkıntı yoktur (s.12)...Bunca milleti hep düzene soktum. O şimdi kötü değildir. Türk kağanı Ötüken ormanında otursa ilde sıkıntı yoktur (s.12)... Ötüken yerinde oturup kervan, kabile gönderirsen hiçbir sıkıntın yoktur. Ötüken ormanında oturursan ebediyen il tutarak oturacaksın (s.13...Ecdadımızın tutmuş olduğu yer, su sahipten kalmasın diye az milletini tanzim ve tertip edip geldik...(s.26).

Eserde geniş topraklarda hüküm süren Türklerin olduğu yerde herhangi bir sıkıntının olmadığı ve burada yaşamını sürdüren insanların huzurlu bir yaşam sürdürdüklerini vurgulanmıştır. Türk milletinin olduğu yerde sonsuza dek huzurun devam edileceği ifade edilmiştir.

Eserde motivasyon unsuru olarak birlikte yaşama ve güven duymaya öncelik verildiği açıkça görülmektedir. Tehlikenin sahiptenlikten doğacağı ve özellikle Türk beylerinin bunu unutmamaları gerektiği belirtilmiştir.

3. Ait Olma ve Sevgi İhtiyaçları

Her canlı bir yere ait olma hissini yaşamaktadır (Debra and Esther, 2001; Ersanlı ve Koçyiğit, 2013). Ait olma duygusu her yaş ve dönemde farklılıklar gösterebilmektedir (Fedai, 2009). Bitkiden insana aidiyet unsuru olduğunu görmek mümkündür. Bir çam ağacının yetiştirilebildiği yer ile bir gülün yetiştirildiği toprak çeşidi ayrı olabilmektedir. Bitkilerde bile ortaya çıkan bu ait olma durumu, insanlarda daha fazla ve şiddetli olabilmektedir. İnsan sosyal bir varlıktır ve birlikte olma, yaşama ve paylaşma duygularını taşımaktadır; yaşadığı ortam ve toplumda sevmek ve sevilme istemektedir. Bireyin bu insancıl ihtiyaçlarının giderilmesi bireye sağlık bir yaşamın da sunulmasına ortam hazırlanmıştır.

Türk halk kitlesi şöyle demiş: İli millet idim, ilim şimdi hani, kime ili kazanıyorum der imiş. Kağanlı millet idim, kağanım hani, ne kağana işi gücü veriyorum der imiş. Öyle diyip Çin kağanına düşman olmuş (s.15).

Eserde, devlet ve milletini kaybeden toplumun düştüğü durum etkileyici bir dille anlatılmıştır. Devlet olmamanın getireceği sıkıntılar örneklerden hareketle verilmiş ve böylece toplumun motivasyonu daha canlı tutulması sağlanmıştır.

Orda kötü kişi şöyle öğretiyormuş: uzak ise kötü mal verir, yakın ise iyi mal verir diyip öyle öğretiyormuş. Bilgi bilmez kişi o sözü alıp, yakına gidip, çok insan, öldün! O yere doğru gidersen, Türk milleti, öleceksin! (s.13)... Türk milleti, tokluğun kıymetini bilmezsin. Açlık,

tokluk düşünemezsin. Bir doysan açlığı düşünmezsin. Öyle olduğun için, beslemiş olan kağanın sözünü almadan yere gittin. Hep orda mahvoldun, yok edildin (s.13)... Türgiş Kağanı Türkümüz, milletimiz idi. Bilmediği için, bize karşı yanlış hareket ettiği için kağanı öldü. Buyruku, beyleri de öldü (s.16).

Eserde, ait olma duygusunu kaybeden milletlerin kaybetme sebepleri somut örneklerle verilmiş, öncekilerin düştüğü hataların gerçek sonuçları ifade edilmiştir. Millet olmayı menfaate tercih eden insanların yok olacağı belirtilmiştir. Refah içinde yaşayan bir milletin geçmişte yaşadığı sıkıntılarını unutup, mücadele ruhunu kaybederek canını kaybedeceği vurgulanmıştır. Bu nedenle ait olma ve sevilme durumlarının sürekli olmasının önemine dikkat çekilmiştir.

4.Değer İhtiyaçları

İnsan onurlu, saygılı ve başarılı olduğunda karşı taraftan alkışı bekleyen bir varlıktır (Küçük ve Koç, 2004). Bu nedenle motivasyonun bu unsuru fizyolojik bir ihtiyaç gibi önem taşımaktadır. İnsan yaşamda başarılı oldukça çevresi tarafından takdir edilmek ve sevilme istemektedir (Öztürk, 2004). Buna bağlı olarak saygınlık kazanmak için çaba sarf etmektedir. İnsanın sahip olduğu statüye göre toplumun verdiği değer de değişebilmektedir (Vauclaira, Wilsonb and Fischer, 2014; Ceylan, 2011; Özen, 2011). Birey istediği başarıyı elde ettikten sonra hem kendini değerli görmekte hem de kendini aşarak toplumca değerli görülmesine ortam hazırlamış olmaktadır. Böylece takdir ve saygı görme ihtiyaçları da yerine gelmiş olmaktadır.

Üstte mavi gök, altta yağız yer kıldıkta, ikisi arasında insan oğlu kılınmış, insan oğlunun üzerine ecdadım Bumın Kağan, İstemi Kağan oturmuş. Oturarak Türk milletinin ilini türesini tutu vermiş, düzenleyi vermiş...Başlıya baş eğdirmiş, dizliye diz çöktürmüş...(s.14).

Eserde, *başlıya baş, dizliye diz çöktürülmüş* ifadesi toplumca değer gördüğü, düşmanlarınca üstün kabul gördüğü görülmektedir.

Yukarı Türk tanrısı, Türk mukaddes yeri, suyu öyle tanzim etmiş. Türk milleti yok olmasın diye, millet olsun diye babam İteriş Kağanı, annem İlbilge Hatunu göğün tepesinden tutup yukarı kaldırmış olacak...Tanrı kuvvet verdiği için babam kağanın askeri kurt gibi imiş, düşmanı koyun gibi imiş (s.15).

Eserde, devletin güçlü olmasıyla birlikte orduda görev yapan askerlerin de düşman askerlerine göre üstünlük ve saygınlık kazandığı; bu sayede Türk askerinin kurt, düşman askerinin ise koyun gibi algılandığı ifade edilmiştir. Bu durum, o dönemde Türk devleti ve milletinin kazandığı saygınlık sayesinde, devletindeğer ihtiyacının karşılandığı görülmektedir.

...Babam kağan öylece ili, töreyi kazanıp, uçup gitmiş (s.16).

...Böklü Çöllü halk, Çin, Tibet, Avar, Bizans, Kırgız, Üç Kırkan, Otuz Tatar, Kıtay, Tatabı, bunca millet gelip ağlamış, yas tutmuş. Öyle ünlü kağan imiş (s.14).

...Tanrı lütfettiği için illiyi ilsizletmiş, kağanlıyı kağansızlatmış, düşmanı tabi kılmış, dizliye diz çöktürmüş, başlıya baş eğdirmiş. Babam kağan öylece ili, töreyi kazanıp, uçup gitmiş (s.16).

...Gittiğin yerde hayrın şu olmalı: kanın su gibi koştı, kemiğin dağ gibi yattı. Beylik erkek evladın kul oldu, hanımlık kız evladın cariye oldu (s.17).

Eserde, değerlerini ve saygınlığını kaybeden toplumların ise yok olmaya yüz tuttuğu ve olan olumsuzluklardan etkilenildiği vurgulanmıştır. Bu durum yeni nesillere motivasyon sağlayıcı bir eğitim aracı kullanılabilir.

5.Kendini Gerçekleştirme İhtiyaçları

İnsanı, bir şeyi yapmaya iten güçlerden biri de kendini aşma güdüsüdür (Pearson, Podeschiand Ronald, 1999; Bilgin, 2001; Tatlılıoğlu, 2014; Sezer, 2010). İnsan bu güdü sayesinde kendini sürekli geliştirmek ve yenilemek zorunda kalmaktadır. Kendini gerçekleştirme, yaşamını daha güzel bir şekilde sürdürme ve kişisel başarıyı elde etme çabasıdır (Cüceloğlu, 1998; Ayten, 2005; Ünsar vd., 2011).Bu çaba psikolojik ve manevi doyuma bağlı olarak gelişir ve insanı üst düzey bir noktaya ulaştırmaktadır. Bu durum da bireyi doğal olarak en üst basamağa taşımaktadır. Kendini gerçekleştiren birey kendini bilen ve kendi kendini kontrol edebilen bireydir.

...Tanrı buyurduğu için, kendim devletli olduğum için, kağan oturdum (s.13).

Bu ifadede yönetici, yönetici olmanın şartını Tanrı tarafından sevmeye ve kabul görmeye bağlamıştır. Böylece Tanrı tarafından verilen kut sayesinde kendini gerçekleştirdiğini ve üst düzey bir kişilik olarak halkına kendini takdim etmeyi başarmıştır.

...Bilgili kağan imiş, cesur kağan imiş. Buyruklu yine bilgili imiş tabii, cesur imiş tabii. Beyleri de milleti de doğru imiş...İli tutup töreyi düzenlemiş (s.14).

Eserde, kendini gerçekleştiren bir insanın nitelikleri belirtilmiş; bu insanın bilgili, cesur, sözünün eri olduğu ve halk tarafından dinlendiği belirtilmiştir. Bu saygı ve kabul sayesinde toplumsal düzenin sağlandığı ifade edilmiştir.

Bu yerde oturup Çin milleti ile anlaştım. Altını, gümüşü, ipeği, ipekliyi sıkıntısız öylece veriyor. Çin milletinin sözü tatlı, ipek kumaşı yumuşak imiş...Tatlı sözüne, yumuşak ipek kumaşına aldanıp çok çok, Türk milleti, öldün; Türk milleti, öleceksin! (s.13).

Kendini gerçekleştiremeyen bireylerin kolay kandırılabilmesi, bu nedenle milletin de bundan dolayı yok olabileceği çarpıcı bir ifade ile verilmiştir. Örneklerden de görüleceği gibi yeni neslin yaşayabileceği olay ve olgular verilmiştir.

Türk, Oğuz beyleri, milleti, işitin: Üstte gök basmasa, altta yer delinmese, Türk milleti, ilini töreni kim boza bilecekti? Türk milleti, vaz geç, pişman ol! Disiplinsizliğinden dolayı, beslemiş olan bilgili kağanınla, hür ve müstakil iyi iline karşı kendin hata ettin, kötü hale soktun (s.17).

Eserde, kendini kaybeden milletin neden tekrar dirilmesi gerektiği somut nitelendirmelerle verilmiştir. Milletin sahip olduğu güç ve özellikleri hatırlatıp, kendini iyi yetiştirmiş olan yöneticilerine güvenmeleri yönünde halkın motive edildiği görülmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Motivasyon, bireyi yaşama bağlayan bir unsurdur (Maslow, 1970; McGregor, 2010; Smith, 1983). Yaşama sevinici, bağlanma, ihtiyaçlar ve kendini gerçekleştirme gibi unsurlar motivasyonun etkisini arttırmaktadır (Gurman, 2010; Bayraktar ve Yılmaz, 2010; Hamurcu ve Sargin, 2011; Orhan ve Dağcı, 2015). Orhun Abideleri'nde de modern motivasyonun tekniklerinin ustalıklı kullanıldığı ve halkın bu motivasyon unsurlarıyla diri tutulduğu görülmektedir. Bu yaklaşım diğer kültürel eserlerde de işlenmiştir. Özellikle Kaşgarlı Mahmud'un eserinde bu durum çok güçlü bir şekilde ele alınmıştır.

Eserde hem propaganda teknikleri hem de motivasyon unsurları çok dikkatli bir şekilde işlenmiştir (Çifci ve Yıldırım, 2012; Çifci, 2004). Tarih boyunca insanların yaşama motivasyonunu arttıran ya da azaltan sayısız olay olagelmıştır. Bazen kıtlıklar bazen salgın hastalıklar bazen de savaşlar buna neden olmuştur. Bunların bazıları sözel kültür sayesinde bazıları da yazılı kültür sayesinde öğrenilmektedir. Toplumun yazılı ve sözlü kültürünü işleyen temel eserlerden biri de Orhun Abideleri olmuştur. Eserin yazılma nedenlerinin başında Türk milletinin yaşadığı sorunları yeni nesle aktarılacak olduğu görülmektedir. Türk toplumunun yokluk ve kıtlık zamanlarında başka toplumlarca yok edilmeye çalışıldığı, gelinlik kızlarının cariye, gençlerin ise köle olarak pazarlarda satıldığı hemen hemen her fırsatta dile getirilmiştir. Bu durumun bir milletin yok olmasına neden olabileceğine dikkat çekilmiştir. Bu nedenle günümüz gençliğinin her ne kadar dünya şart ve standartları değişmiş olsa da devlet için düşmanca düşüncelerin devam edildiği gözler önüne serilmektedir. Toplumun ve toplumun en dinamik yapıtaşlarından biri olan gençlerin motivasyonlarını güçlü tutacak kültürel değerlerin kullanılmasının dikkat çekici olacağı; motivasyonu sağlamak için geçmiş dönemlerde yaşanmış bu kültürel mirasın kullanımının daha kalıcı bir iz bırakacağı düşünülmektedir.

Eserde en dikkat çekici noktalardan biri de söylevin özelliklerinin ön planda olmasıdır. Motivasyonu sağlamak için hareket bildiren cümlelere başvurulmuştur. Bu bağlamda milletin var olma ve varlığını sürdürmede motivasyonu sağlayıcı unsur olarak vatan ve toprak gibi değerler kullanılmıştır. Bu değerlerin tehdit altında olması, toplumun hangi sorunlarla karşı karşıya kalacağı noktası çarpıcı örneklerle gözler önüne serilmiştir.

ÖNERİLER

1. Motivasyonla ilgili açıklamalarda Orhun Abideleri ve diğer kültürel unsurlar kullanılabilir.
2. Orhun Abidelerinde yer alan seslenme unsurları eğitim ve öğretim ortamına aktararak yeni nesille tanıştırılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Adıyaman, C. (2015). Eski Türkçenin gramer ve sözlükleri. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 399-419.
- Aksan, D. (1991). Göktürk Anıtlarında söz sanatları -Güçlü anlatım yolları- *Türk Dilleri Araştırmaları*, 19-29.
- Alyılmaz, C. (2013). (Kök) Türk Harfli Eski Türk Yazıtlarının Kırgızlar Açısından Önemi. *International Journal of Turkish Literature Culture Education*, 2(4), 1-26.
- Ayan, A. (2015). Orhun Abidelerindeki liderlik ve yönetim anlayışının değerlendirilmesi. *Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, 305-317.
- Aydın, E. ve Güner, G. (2007). Kök Türk harfli metinler ve Kök Türklerle ilgili Türkiye'de yayımlanmış çalışmalar bibliyografyası (Deneme). *Belleten*, 33-82.
- Ayten, A. (2005). Kendini gerçekleştirme ve dindarlık: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *M.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 29(2), 185-204.

- Bayraktar, G. ve Yılmaz, E. (2010). Güreşçilerin bireysel başarıları ile atılganlık düzeylerinin ilişkisi, *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 12(1), 6-11.
- Bilgin, A. (2001). Kadınların varolma yolları. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XIV(1), 43-48.
- Ceylan, T. (2011). Toplumsal sistem analizinde toplumsal statü ve rol. Atatürk Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(1), 89-104.
- Cüceloğlu, D. (1998). *Yeniden insan insana*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çağırın, Ö. (2012). Köktürk Türkçesindeki bir çift ünsüz işareti 'j' üzerine. *International Journal of Turkish Literature Culture Education*, 1(3), 16-22.
- Çavdarıcı, M. (2002). *Türkiye'de sosyal değerlerin aşınması ve kültür sömürgeciliği*, Yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Çelikel, S. (2007). Orhun Kitabelerinin *günümüz Türkçesindeki söz varlığı*. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili Ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Çifci, M. ve Yıldırım, T. (2012). Kaşgarlı Mahmud'un kullandığı temel propaganda teknikleri. *TÜBAR-XXXII*, 33-41.
- Çifci, M. (2004). Kaşgarlı Mahmud'un dil öğretim yöntemi üzerine. V.Uluslararası Türk Dil Kurultayı Bildirileri, 20-26 Eylül 2004, TDK Yay., 571-596.
- Ercoşkun, M. H. ve Nalçacı, A. (2005). Öğretimde psikolojik ihtiyaçların yeri ve önemi. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, II, 253-270.
- Ersanlı, K. ve Koçyiğit, M. (2013). Ait olma ölçeği'nin psikometrik özellikleri. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(12), 751-764.
- Fedai, Ö. (2009). Ziya Osman Saba ve Sabri Esat Siyavuşgil'in şiirlerinde aidiyet duygusu ve mekân düşüncesi. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 4(8), 1229-1252.
- Gurman, M. L. (2010). *Homeless access to basic needs and services in downtown San Diego*. Master of Social Work San Diego State University.
- Güler, A. (2004). Türk eğitim sisteminde korku kültürü ve disiplin sorunu. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Gürpınar, D. (2013). Eşlerin evlilik birliğinin giderlerine katılma borcu, Prof. Dr. Aydın Zevkliler'e Armağan II. *Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi*, 8, 1293-1337.
- Gürses, İ. ve Kılavuz, M. A. (2011). Erikson'un psiko-sosyal gelişim dönemleri teorisi açısından kuşaklararası din eğitimi ve iletişiminin önemi, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 20(2), 153-166.

- Hamurcu, H. ve Sargın, N. (2011). Lise öğrencilerinin boyun eğme davranışları ile psikolojik ihtiyaçları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31(2), 171-187.
- Hassoun, N. (2008). World poverty and individual freedom. *American Philosophical Quarterly*, 45(2), 191-198.
- Kanter, M. F. (2015). Ziya Gökalp'in Çanakkale şiirinde benlik algısı ve kimlik kurgusu. *Çanakkale Araştırmaları Türk Yılı*, 13(18), 551-562.
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın.
- Küçük, V. ve Koç, H. (2004). Psiko-Sosyal gelişim süreci içerisinde insan ve spor ilişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 131-141.
- Maslow, A. H. (1970). *Motivasyon and personality*. Newyork: Harper and Row.
- McGregor, (2010). Well-being, wellness and basic human needs in home economics. McGregor Monograph Series No. 201003, Mount Saint Vincent University.
- Mert, O. vd. (2009). Orhun Yazıtlarındaki toplumsal değerlerin öğretmen adayları tarafından algılanma düzeyi üzerine bir inceleme. *The Journal of International Social Research*, 2(9), 279-287.
- Mürtezoğlu, S. (2012). Kültürel belleğin ritüel yoluyla kuruluşu. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi (Balkan Özel Sayısı-II)*, 2, 344-350.
- Orhan, F. ve Dağcı, A. (2015). Ergenlikte dini kimliğin inşası: Sosyal öğrenme kuramı açısından bir değerlendirme. *Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4(4), 7, 115-132.
- Orhan, S. vd. (2012). Orhun Abideleri ile gençliğe hitabe'nin sundukları mesajlar açısından mukayesesi üzerine bir inceleme. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(8), 907-915.
- Öze, N. (2014). Kültür, tüketim kültürü ve halkla ilişkiler: Kuzey Kıbrıs, telsim (vodafone kıbrıs) örnek olay incelemesi. *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi*, 56-83.
- Özen, Y. (2011). Etik mi? Ahlak mı? Modernite mi? Medeniyet mi? Dicle Üniversitesi *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(5), 63-87.
- Öztürk, S. (2004). Aile içi iletişimin ergenin duygusal sağlığına etkisi (Keçiören İlçesi Örneği). *Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*.
- Pearson Elaine M. and Podeschi Ronald L. (1999). *Humanism and individualism: Maslow and His Critics*. *Adult Education Quarterly*, 50(1), 15-41.
- Prince, D. L. and Howard, E. M. (2001). Children and their basic needs. *Early Childhood Education Journal*, 30(1), 27-31.

- Robert, M., Klinger, B. and Joseph, R. (1964). Cross-Cultural dimensions in expressed moral values. *Persomel and Guidance Journal*, 899-905.
- Sezer, Ö. (2010). Ergenlerin kendilik algılarının anne baba tutumları ve bazı faktörlerle ilişkisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, VII(I), 1-19.
- Smith, M. G. (1983). The role of basic needs and provisions in planning and development. *The Canadian Journal of Native Studies III(2)*, 341-360.
- Şahin, (2005). Kültürel niteliklerimizin Türk yönetsel değerlerine etkisi ve Japon z teorisiyle karşılaştırılması. *Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 7(1), 177-198.
- Tatlıhoğlu, K. (2014). Üniversite öğrencilerinin beş faktör kişilik kuramı'na göre kişilik özellikleri alt boyutlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Journal of History School*, 7(XVII), 939-971.
- Tay, L. and Diener, E. (2011). Needs and subjective well-being around the world, *Journal of Personality and Social Psychology*, 101(2), 354-365.
- Temel, E. (2011). Bilge Kağan Abidesi'nde nitelme sıfatları, *International Journal of Social and Economic Sciences*, 1(1), 47-57.
- Tosun, C. (2005). Dil zenginliği, yozlaşma ve Türkçe. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 1(2), 136-154.
- Turan, F. A. (2011). Orta Asya'dan Anadolu'ya mitik yolculukta tabiat olayları. *Millî Folklor*, 23(90), 49-59.
- Ünsar, S. vd. (2011). Hemşirelerin kendini gerçekleştirme düzeyleri ve etkileyen etmenler. *DEUHYO ED*, 4(1), 2-6.
- Üstün, M. C. (2010). Türk asıllı Türkologların Orhun Yazıtlarını okuma ve yorumlamalarındaki farklılıklar üzerine notlar. *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 5(2)*, 1383-1404.
- Vatansever, B. H. (2015). Sınıf yönetiminde öğrenci motivasyonu ve motivasyonu etkileyen etmenler. *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume*, 10(3), 1079-1100.
- Vauclaira, C., Wilsonb, M. and Fischer, R. (2014). Cultural conceptions of morality: Examining laypeople's associations of moral character. *Journal of Moral Education*, 43(1), 54-74.
- Yazıcı, K. (2006). Değerler eğitimine genel bir bakış. *TÜBAR-XIX*, 499-522.